

ברכת כהנים

Priestly Blessing

735 ■ 9/2005 ■ אלול התשס"ה

החל מהמאה ה-13 נהגו הכהנים באשכנז לשאת כפיהם רק בחגים, ורבי משה איסרליש (הרמ"א), מגדולי הפוסקים האשכנזים במאה ה-16, נימק זאת בטרדת עול הפרנסה, שבימות החול הכהנים אינם שרויים בשמחה כמו ביום טוב (דרכי משה לטור אורח חיים סימן קכח). לעומתם יהודי המזרח וארץ ישראל נוהגים בנשיאת כפים בכל יום.

עם שחרור ירושלים במלחמת ששת הימים, הנהיגו ברחבת הכותל המערבי נשיאת כפיים ברוב עם, בימי חול המועד של חג הפסח וחג הסוכות, כדי לברך את עולי הרגל לירושלים.

ד"ר דב הרמן

הפקולטה ליהדות, אוניברסיטת בראילן

תיאור מעטפת היום הראשון

במעטפה נראה תצלום של קמע כסף (11x39 מ"מ), כתף-הינום, ירושלים, המאה השביעית לפני הספירה. זהו אחד משני קמעות שהתגלו בחפירות (1979-1980) שניהל הארכיאולוג ד"ר גבריאל ברקאי. בשניהם נחרתה, בכתב עברי קדום, ברכת כהנים המקראית, בנוסח כמעט זהה למקרא. זהו הטקסט המקראי הקדום ביותר שנתגלה עד כה, והוא מעצם ימי בית ראשון, מהימים שלפני גיבוש נוסח המקרא.

התורה מצווה לאהרון הכהן ולצאצאיו לברך את בני ישראל בנוסח: "ויברך ה' וישמרך. יאר ה' פניו אליך ויחנך. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום" (במדבר ו, כב-כו).

בספרות התנאית נקראת ברכה זו "ברכת כהנים" (משנה סוטה ז, ב) או "נשיאת כפים" (ספרי במדבר, נשא, קמ), כי בזמן הברכה הכהנים נשאו כפיהם, כפי שהיה מקובל לעשות בתפילה (שמות ט כט, לג; ויקרא ט כב; מלכים א ח כב, לח; עזרא ט ה; מקבים ג ב א). בספרות התלמודית נקראת הברכה גם בשם "פריסת ידיים".

בימי בית שני ברכת כהנים נהגה במקדש ומחוצה לו. לאחר החורבן – מקומה המרכזי של ברכת כהנים היה בבית הכנסת, והיא שולבה בתפילת העמידה של תפילת שחרית בימות החול, בתפילות שחרית ומוסף בשבתות ובחגים, ובתפילות שחרית ומנחה בימי תעניות ציבור.

בימינו הכהנים עומדים ליד ארון הקודש על ה"דוכן", עטופים בטלית ופניהם אל העם, כשהציבור עומד מולם. הכהנים פותחים בברכה: "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציוונו לברך את עמו ישראל באהבה". החזן מקריא להם את ברכת כהנים מילה במילה, והם חוזרים אחריו בקול רם. הכהנים נושאים כפיהם כנגד כתפיהם ומברכים בפשיקת אצבעות, ועלידי כף הם יוצרים חמישה חללים בין האצבעות – כעין חמישה חלונות, שדרכם כביכול הקב"ה מציץ ועומד מאחוריהם, ככתוב "מציץ מן החרכים" (שיר השירים ב, ט). אין מביטים בכוהנים בזמן הברכה משום שהדבר יגרום למסתכלים היסח-דעת מהברכה. במקדש נמנעו מכך גם מפני שהשכינה הייתה שורה על ידיהם (בבלי חגיגה טז ע"א), ואסור להביט בשכינה.

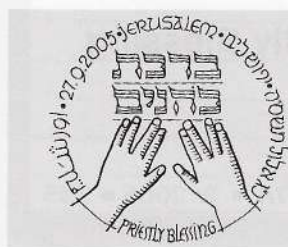
Priestly Blessing

The Torah commands Aaron the priest and his offspring to bless the Israelites as follows: "The Lord bless you and keep you! The Lord deal kindly and graciously with you! The Lord bestow His favor upon you and grant you peace!" (Numbers 6:22-26).

The Tannaitic literature call this the "Priestly Blessing" (Mishnah Sotah 7:2) or "*nesi'at kapayim*" (the "lifting up of the hands" - *Sifrei* on Numbers, *Naso* 140), for the priests raised their hands when delivering their blessing, as was common during prayer (Exodus 9:29, 33; Leviticus 9:22; I Kings 8:22, 38; Ezra 9:5; III Maccabees 2:1). This blessing is also called "*perisat yadayim*" (the "spreading of the hands") in the Talmudic literature.

During the Second Temple period the Priestly Blessing was delivered both in the Temple and elsewhere. After the destruction of the Temple, the venue of the blessing moved to the synagogue, where it was incorporated in the *Amidah* prayer of the weekday *Shaharit* morning service, the *Shaharit* and *Mussaf* additional service on Sabbath and Festival, and the *Shaharit* and *Minhah* afternoon service on public fasts.

In the current practice, the *kohanim* (priests) stand next to the Torah Ark, enwrapped in their *talitot*, as they face the congregation, that stands opposite them. The *kohanim* begin with the benediction: "Blessed are You, O Lord our God, King of the Universe, who has sanctified us with the sanctity of Aaron, and commanded us to bless His people Israel with love." The *hazan* (cantor) recites the Priestly Blessing word by word, and the *kohanim* repeat it out loud. The *kohanim* raise their hands to shoulder height, and recite the blessing with their fingers spread out, thus creating five spaces between their fingers. These are like five windows behind which the Holy One, blessed be He, stands and through which He gazes, as it is written: "peering through the lattice" (Song of Songs 2:9). The congregation does not look at the *kohanim* during the recital of the Blessing, because this would distract the recipients. In the Temple, people averted their gaze for an additional reason, as well: the Divine Presence rested upon the *kohanim* (Babylonian Talmud, Hagigah 16a),

חותמת
אירוע
להופעת
הבול
SPECIAL
CANCELLATION

and one may not gaze upon the Divine Presence. The Ashkenazic practice, from the thirteenth century on, is that the Priestly Blessing is recited only on Festivals. R. Moses Isserles, one of the leading Ashkenazic halakhic authorities in the sixteenth century, explained that this limitation is that, due to the exigencies of earning a livelihood, the *kohanim* are not as joyous on weekdays as on Festivals (*Darkhei Moshe* on *Tur*, *Orah Hayyim* 128). The practice among Eastern Jews and in the Land of Israel is to recite the Priestly Blessing every day of the year. Upon the liberation of Jerusalem in the Six Day War, the public recitation of the Priestly Blessing, by thousands of *kohanim*, was instituted at the Western Wall during *Hol ha-Moed* (the intermediary days) of the Passover and Sukkot holidays, for all those coming to Jerusalem.

Dr. Dov Herman
Jewish Studies Faculty
Bar-Ilan University

The first-day issue

The envelope has a photograph of a silver amulet (11 x 39 mm.) from Ketef Hinnom in Jerusalem (seventh century BCE). This was one of the two amulets uncovered in the excavations conducted during 1979-1980 by Dr. Gabriel Barkay. Both contain the engraved text of the Priestly Blessing, in a version almost identical to the extant version. The earliest Biblical text to be discovered to the present, it dates back to the First Temple period, before the final formulation of the Bible.

Issue: September 2005

Designer: Aharon Shevo & Gad Almaliah

Stamp Size: 30.8 mm x 40 mm

Plate no.: 619 (No phosphor bar)

Sheet of 15 stamps

Tabs: 5

Printers: E. Lewin-Epstein Ltd.

Method of printing: offset

השירות הבולאי - טל: 03-5123933
שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 68021

The Israel Philatelic Service - Tel: 972-3-5123933

12 Sderot Yerushalayim, 68021, Tel-Aviv-Yafo